Vnde fit, vt formalis perfectio relationis prius secundum rationem contineatur eminenter in essentia, quàm ei formaliter adiungatur, quia, licèt in relatione formaliter nulla sit imperfectio; est tamē aliquid quod ad perfectionem simpliciter non pertinet, scilicet oppositio cum alia relatione. & ideo in ea locum habet continentia eminētialis præter formalem: hæc verò adiungitur ad constitutionem personæ, non ad complementū naturæ. Et ideo in ea rectè intelligitur quod non sit de essentia, sed inseparabiliter & cum summa identitate concomitans, & quasi terminans essentiam. Hæc autem omnia longè diuerso modo inueniuntur in attributis essentialibus, vt declaratū est, & ideo in eis non est aliud esse essentiam, quàm esse de essentia.

Omnia attributa esse de essentia singulorum.

X. EX quo vlterius concluditur has diuinas perfectiones seu attributa ita inter se comparari, vt omnia sint de essentiali ratione cuiuslibet, & tota essentia Dei sit de ratione singulorum: atque adeo, vt, licèt plura à nobis ratione distinguātur, in re tamen solum sit vna simplicissima perfectio, quæ tota est adæquata essentiæ Dei. Anselmus. Quod eleganter declarauit Anselmus in Monolog. capite 16. dicens: [Quid ergo, si illa summa natura tot bona est, erit ne composita tot pluribus bonis? an potius non sunt plura bona, sed vnum bonum tam pluribus nominibus significatum?] Et infra. [Cum igitur illa natura nullo modo cō posita sit, & tamen omnimodè tot illa bona sit, necesse, vt illa omnia, non plura, sed vnum sint: idem igitur est quodlibet vnum illorum, quod omnia sunt simul:] & cætera quæ latè prosequitur. Ratio autem clara est, quia non possunt omnia illa attributa in simplicissimam essentiā conuenire eo modo quo diximus, quin inter se eandem identitatem, & (vt ita dicam) eandem essentialem habitudinem habeant. Item quia quodlibet attributum est infinitum, non tantum in perfectione alicuius generis, sed simpliciter in genere entis: nam est ens ex se necessarium, & ipsum esse per essentiam: ergo necesse est vt i sua essentiali ratione includat essentiam, & omnia alia attributa: quod rectè notauit Caietanus de ente & essentia, cap. 6. quæst. 12. Caietanus.

XI. Obiectio. Dices, aut loquimur de his secundum rem, aut prout concipiūtur à nobis. Priori modo vera quidem sunt hæc omnia, nō tamen sunt locutiones proprię, nā nos propriè loquimur de rebus prout illas concipimus. Alioqui etiam de relationibus dicere deberemus esse de essentia. Item fateri oporteret iustitiā vt iustitiam esse misericordiam, & Deum per iustitiam misereri, & per misericordiam punire; & (quod caput obiectionum est.) Filium procedere per voluntatem, & Spiritū sanctum per intellectum. Si autē eligatur posterior modus, sic falsa videntur omnia dicta: nam iustitia vt à nobis concipitur, præscindit ab omni alia perfectione: quapropter non possunt in essentiali ratione iustitiæ vt sic conceptæ includi reliqua attributa. Similiter, in ipsamet quæstione quam tractamus, supponimus Deū, vt essentialiter conceptum præcisis attributis: cui postea attributa

A adiungimus seu attribuimus: ergo cōcipimus essentiam vt priorem attributis, non ergo concipimus attributa vt de essentia illius.

XII. Quæ de Deo concipimus qualiter de iure attribuenda. Respondetur sermonē esse de rebus ipsis quæ à nobis concipiuntur in Deo, & prout concipiūtur à nobis, ita tamen vt illa reduplicatio non designet modum concipiendi ex parte nostra, sed ex parte rei conceptæ. Est enim considerādum, q̄ licèt res perfectiores & diuinæ, imperfectè cōcipiantur à nobis, quia concipiuntur ad modum earum rerum à quibus cognitionem accipimus, non tamen concipiuntur cum errore & falsitate, quia non attribuimus rebus conceptis imperfectionem modi nostri concipiendi, sed potius sub illo modò veram earum perfectionem concipimus. Sic igitur talem concipimus esse naturam Dei, vt iudicemus, in re ipsa esse de illius essentia omnia attributa, & perfectiones quas diuisim & per varios conceptus nos apprehendimus.

XIII. Obiectioni satisfit. Ad priorem autem partem obiectionum, negatur ex dictis sequi, idem esse dicendum de relationibus, quia verè etiam iudicamus relationes in re ipsa non pertinere ad constitutionem essentiæ, sed personarum, quod de attributis iudicare B non possumus. Et similiter, cum dicitur iustitia, vt iustitia esse misericordia; aut intellectus vt intellectus esse voluntas, si termo sit de rebus ipsis conceptis, veræ sunt illæ locutiones: quia sensus est, rem illā, quæ concipitur sub ratione iustitiæ, aut intellectus, formaliter & essentialiter includere rationē misericordiæ, voluntatis, &c. Si verò sit sermo de rebus prout distinctè & expressè cōcipiūtur à nobis, sic illæ locutiones falsæ sunt: nam mens nostra per inadæquatos cōceptus partitur rem in se omnino indiuisibilem; & tunc, quānis res in se omnino sit eadē, tamē non cadit sub singulis conceptibus secundū totam adæquatam rationē suā, & ideò si reduplicatio fiat in ordine ad cōceptus nostros, non potest vni attribui, quod attribuitur alteri, quia nō concipitur idem & sub eadem expressa habitudine per vnum, & per alium conceptum. Et ob eandem causam illæ locutiones in omni rigore falsæ sunt, Deus per iustitiam misereatur, Pater per voluntatē generat.

XIIII. Quomodo de vna entitate Dei simplicissima oppositiones dicationes fiant. Est enim animaduertendum, quòd, licèt perfectio diuina in se vna omnino sit, non tñ operatur semper secundum adæquatam suā rationem. D Sicut lux Solis licèt in se omnino sit eadē quatenus eminenter continet caloré, siccitatē, & alios effectus, quando tamē calefacit, non operatur secundum adæquatam perfectionem suam, & iō non pōt verè dici tunc agere quatenus eminēter continet siccitatem, vel alias qualitates, quia hoc est quasi per accidens ad illum effectum: per se autem est vt eminenter contineat caloré, & ideò verè ac propriè dicitur calefacere quatenus eminenter cōtinet caloré. Vnde si ratione distingue remus in luce virtutē calefaciēdi, exsiccādi, & c. eiusq; diuersa nomina imponeremus, verè diceretur lux calefacere per virtutem calefaciēdi, nō verò per alias virtutes; quia per eas voces & conceptus significatur lux, non secundū se, sed secundum inadæquatam habitudinem ad effectus, & prout illos virtute continet. Sic ergo intelligendum est quod de Deo dicimus. Quod in effectibus ad extra est clarum, quia nullus effectus est adæquatus virtuti diuinæ, & ideo verè dicimus

Deum